

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

IV.7004.45.2015.MC

Pan Joachim Brudziński
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

od blisko trzech lat Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi z kolejnymi Ministrami Spraw Wewnętrznych i Administracji korespondencję dotyczącą **konieczności nowelizacji art. 156 kodeksu postępowania administracyjnego** (por. wystąpienia RPO: z 7 stycznia 2016 r., z 28 kwietnia 2017 r. oraz z 25 września 2017 r. w sprawie IV.7004.45.2015; odpowiedzi Pana Sebastiana Chwiątka, Sekretarza Stanu: z 22 stycznia 2016 r., znak: BMP-0790-3-1/2016/EW, z 31 maja 2017 r., znak: BMP-0790-4-2/2017/EW oraz z 27 października 2017 r., znak: BMP-0790-2-7/2017/MJ; kopie ww. pism pozwałam sobie przesłać w załączeniu). Przepis ten umożliwia stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej m.in. wydanej bez podstawy prawnej bądź też z rażącym naruszeniem prawa, bez żadnych ograniczeń czasowych. Rozwiązanie takie zostało uznane za naruszające Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej – w zakresie, w jakim przepis ten nie wyłącza dopuszczalności stwierdzenia nieważności decyzji wydanej z rażącym naruszeniem prawa, gdy od wydania decyzji nastąpił znaczny upływ czasu, a decyzja była podstawą nabycia prawa lub ekspektatywy (tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 maja 2015 r., sygn. P 46/13).

W dotychczasowej korespondencji niezbędność podjęcia działań legislacyjnych w tej sprawie nie była przez nikogo kwestionowana; problemy jednak stwarzało właściwe uregulowanie przesłanek ograniczających dopuszczalność stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej, w szczególności wprowadzenie ram czasowych do podjęcia takich działań. Przykładowo, jeszcze w 2016 r. Rzecznik był informowany o analizowaniu przez resort orzeczeń sądów administracyjnych wydanych w sprawach, w których sąd odwołuje się do wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Celem analizy miało być znalezienie optymalnego rozwiązania, uwzględniającego w maksymalnie możliwym stopniu

interesy stron postępowań administracyjnych o sprzecznych interesach. Rok później Rzecznik uzyskał wyjaśnienia, iż w MSWiA zostały podjęte na nowo prace koncepcyjne oraz działania w kierunku opracowania propozycji projektu zmiany omawianej regulacji; miały one znajdować się już wówczas na etapie końcowym. W ostatniej odpowiedzi zaś, z października ubiegłego roku, Sekretarz Stanu w Ministerstwie poinformował Rzecznika o spotkaniu w dniu 26 czerwca 2017 r. przedstawicieli tych ministerstw, w których prowadzone są postępowania administracyjne. Również i tam konieczność nowelizacji art. 156 k.p.a. – w taki sposób, by ograniczyć czasowo możliwość stwierdzenia nieważności decyzji wydanych z rażącym naruszeniem prawa – jawiła się jako bezdyskusyjna. I choć w toku tego spotkania nie udało się wypracować jednolitego stanowiska w tej sprawie, Rzecznik został jednak zapewniony, że działania w tym kierunku są nadal prowadzone.

Tymczasem, pomimo że od wspomnianego spotkania, jak i od ostatniej odpowiedzi przedstawiciela Ministra, upłynął znaczny okres czasu, to jednak art. 156 k.p.a. nadal nie został znowelizowany. W tej sytuacji Rzecznik Praw Obywatelskich po raz kolejny zwraca się do Pana Ministra z prośbą o pilne doprowadzenie do oczekiwanych zmian legislacyjnych. Instytucja stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej stanowi kluczowy komponent systemu kontroli legalności orzeczeń organów administracji publicznej, w szczególności tych, na podstawie których obywatelom przyznawane są prawa bądź nakładane obowiązki. Z tego powodu regulacje umożliwiające podważenie stanu prawnego ukształtowanego taką decyzją powinny być maksymalnie precyzyjne – tak, by gwarantować jednostkom bezpieczeństwo prawne, niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Dodatkowo niepokój Rzecznika budzi fakt, że od wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 46/13 upłynęły już ponad trzy lata, a – jak się wydaje – dotąd nie udało się wypracować chociażby koncepcji, w jaki sposób rozstrzygnięcie to mogłoby zostać implementowane do przepisów procedury administracyjnej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r., poz. 958, ze zm.) ponownie zwracam się do Pana Ministra z prośbą o jak najpilniejsze doprowadzenie do zakończenia prac legislacyjnych nad nowelizacją art. 156 k.p.a. Proszę też o udzielenie informacji, na jakim etapie prace te się znajdują oraz w jakim czasie można oczekiwać przedstawienia konkretnych propozycji legislacyjnych – tak, by przywrócić konstytucyjność rozwiązań ustawowych doprecyzowujących zasady, według których obywatele mogą bronić się przed działaniami władz publicznych rażąco naruszającymi prawa jednostek.

Załączniki: 6